

Spomienka na prof. MUDr. Ivana Kozu, DrSc.

S hlbokým zármutkom sme prijali správu, že 26. augusta 2021 nás vo veku 81 rokov navždy opustil významný slovenský onkológ, vysokoškolský pedagóg a vedec prof. MUDr. Ivan Koza, DrSc.

Ivan Koza sa narodil 12. augusta 1940 v Bratislave. Základnú školu vychodil v rokoch 1946–1954 v Bratislave a strednú školu (Jedenáštočná stredná škola na Jilemnického ulici v Bratislave) ukončil roku 1957 maturitou s výborným prospechom. V rokoch 1957–1963 študoval na Lekárskej fakulte UK v Bratislave. Onkológia a onkologický výskum ho zaujali už počas vysokoškolského štúdia; možno mal na tom zásluhu aj jeho krstný otec a mentor akademik Viliam Thurzo (zakladateľ onkologického výskumu na Slovensku). Po promócii dostal tzv. umiestenku do Martina, kde pôsobil v rokoch 1963–1966 na rôznych pracoviskách vrátane onkologického. V roku 1966 začal pôsobiť na vtedajšom Ústave klinickej onkológie (ÚKO) v Bratislave, spočiatku ako sekundárny lekár na internom oddelení, neskôr ako ordinár-hematológ, primár hematologicko-transfúzneho oddelenia ÚKO (1977–1984), resp. primár tamjšieho interného oddelenia (1984–1989). Venoval sa najmä diagnostike a liečbe leukémií a malígnych lymfómov u dospelých a napomáhal zaviesť nové metódy liečby aj u detských pacientov. V rokoch 1989–2010 bol prednostom Internej kliniky Národného onkologického ústavu (NOÚ) v Bratislave a vedúcim Katedry klinickej onkológie Slovenskej zdravotníckej univerzity (SZU), kde garantoval špecializačné štádium budúcich klinických onkológov. Pôsobil aj ako prodekan vtedajšej Fakulty špecializačných štúdií SZU pre zahraničnú spoluprácu. V rokoch 2001–2004 bol riaditeľom NOÚ v Bratislave.

Ivan Koza postupne získal špecializáciu z interného lekárstva I. stupňa (1967), hematológie a transfúznej služby (1973), klinickej onkológie (1979) a interného lekárstva II. stupňa (1983).

V marci 1983 obhájil na Ústave experimentálnej onkológie Slovenskej aka-

démie vied (SAV) dizertačnú prácu s názvom Terapia niektorých experimentálnych leukémií a akútnych leukémií u ľudí a získal vedeckú hodnosť kandidáta lekárskych vied (CSc.).

Na jar roku 1992 ho rektor Univerzity Komenského v Bratislave po úspešnej obhajobe habilitačnej práce s názvom Chemoterapia pokročilej Hodgkinovej choroby vymenoval za docenta pre odbor vnútorné choroby – klinická onkológia.

V októbri 1992 obhájil pred Vedeckou radou Karlovej univerzity v Prahe dizertačnú prácu a získal vedeckú hodnosť doktora lekárskych vied (DrSc.) vo vednom odbore onkológia. V roku 1994 ho prezident Slovenskej republiky Michal Kováč na základe inauguračného konania na UPJŠ v Košiciach vymenoval za profesora pre odbor vnútorné choroby.

V roku 1968 zložil skúšku Educational Council for Foreign Medical Graduates (SCFMG) v USA a následne v rokoch 1969–1970 pôsobil ako starší vedecký pracovník v Roswell Park Memorial Institute (Buffalo) v USA, kde sa zaoberal alogénnymi transplantáciami kostnej drene. V 1991–1993 pôsobil ako hosťujúci profesor na Michiganskej univerzite (Ann Arbor) v USA.

Prof. Koza bol zostavovateľ prvého slovenského onkologického programu. Bol expertom WHO pre onkologické programy (Srí Lanka, India, Sudán, Švajčiarsko), spoluautor onkologického programu WHO, člen medzinárodnej fakulty Union for International Cancer Control, člen výkonnej rady South Eastern European Research Oncology Group, člen Southwest Oncology Group (USA), učiteľ Európskej onkologickej školy a člen Európskej asociácie pre onkologický výskum.

Nezanedbateľná bola pedagogická činnosť prof. Kozu, v rámci pregraduálnej výučby prednášal klinickú onkológiu a viedol stáže pre poslucháčov 6. ročníka Lekárskej fakulty Univerzity Komenského (LFUK) pred štátnou skúškou z internej medicíny. Venoval sa aj postgraduálnemu, špecializačnému štúdiu na SZU, bol dlhoročným pred-

sedom komisií pre kvalifikačné atestácie, špecializačné a certifikačné skúšky. Bol členom komisie pre udeľovanie hodností kandidáta lekárskych vied v odbore onkológia na SAV a LFUK.

Významná bola jeho vedecká a z nej vyplývajúca publikačná a prednášková aktivita. Bol zodpovedný riešiteľ a spoluřešiteľ viacerých vedecko-výskumných úloh Štátneho plánu technického rozvoja najmä so zameraním na klinický výskum leukémií a lymfómov a niekoľkých úloh rezortného výskumu v odbore klinická onkológia. Bol autorom početných zahraničných a domácich vedeckých a odborných publikácií (prehľadové články, pôvodné práce, kapitoly v knižných publikáciách) najmä so zameraním na hematologické malignity a neskôr na karcinóm prsníka. Prof. Koza mal bohatú vedeckú školu, vychoval viacerých kandidátov vied, resp. doktorandov a docenta pre odbor onkológia – teda nasledovníkov, ktorí sa aj v súčasnosti snažia pokračovať vo vysokom odbornom štandarde nielen jeho pracoviska, ale aj šíriť dobré meno slovenskej onkológie vo svete.

Pri hodnotení jeho odbornej činnosti, vedecko-výskumnej alebo pedagogickej treba zdôrazniť jeho vzťah ku klinickej práci, najmä k pacientom. V starostlivosti o nich bol veľmi dôsledný. Bol ochotný urobiť aj neštandardné kroky, ak dávali seriózný predpoklad, že pacientovi pomôžu. Mal veľkú odvahu zavádzať nové postupy do klinickej praxe. Poznatky a skúsenosti

získané z pôsobenia na viacerých zahraničných špičkových onkologických pracoviskách aplikoval na Slovensku, čo niekedy predstavovalo až revolučnú zmenu, ktorá znamenala zrod modernej klinickej onkológie. Mal odvahu, ktorá bola podopretá múdrosťou, skúsenosťami s veľkou snahou pomôcť. Svoj entuziazmus prenášal na svojich žiakov a spolupracovníkov. Kus tohto nadšenia ovplyvnil mnohých jeho kolegov, ktorí si následne hľadali svoju vlastnú cestu.

Pôsobil aj ako podpredseda (1990–1994) a prezident Slovenskej onkologickej spoločnosti (1990–2006) i ako hlavný onkológ Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky (MZ SR) (1988–1990), resp. hlavný odborník MZ SR pre klinickú onkológiu (1994–2001). Bol členom Vedeckej rady SZU, LFUK, Ligy proti rakovine SR aj MZ SR. V rokoch 1994–2002 bol I. viceprezident Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS), bol aj člen Vedeckej rady a Lekárskeho kolégia SAV, člen výboru Slovenskej spoločnosti alergológie a klinickej imunológie (1990–

1994), prezident Československej hematologickej spoločnosti (1991–1992) a člen výboru Slovenskej hematologickej spoločnosti (1990–2002).

Prof. Koza bol členom viacerých redakčných rád odborných a vedeckých časopisov vrátane čestného členstva v redakčnej rade časopisu Českej onkologickej spoločnosti a Slovenskej onkologickej spoločnosti – Klinická onkologie.

Za svoje vedecké, pedagogické a odborné aktivity a najmä prínos pre rozvoj slovenskej onkológie získal viacero významných ocenení, napr. Strieborná medaila SLS „Propter Merita“ (1990), Zlatá medaila SLS „Propter Merita“ (2000), Dérerova cena (1969), Guothova cena (1980), Čestná plaketa T. R. Niederlanda (2010), čestné členstvo Slovenskej onkologickej spoločnosti (2000), čestné členstvo Spolku slovenských lekárov v Bratislave (2010), Zlatá medaila Jána Jessénia SAV (1996) a Medaila ministra zdravotníctva SR (2001). Prof. Koza je aj laureátom Krištáľového krídla (2011) za celoživotné dielo.

Prof. Koza sa okrem svojich profesionálnych aktivít venoval vo chvíľach voľna športu (lyžovanie, basketbal, tenis) najmä v mladšom veku, neskôr obľuboval prechádzky so psom, chatárčenie a hubárčenie.

S manželkou, zubnou lekárkou Helenou, sa tešil z úspechov svojich dvoch dcér (Zuzana a Katarína) a troch, dnes už dospelých vnúčat, kde väčšinou jablko nespadlo ďaleko od stromu. Navždy odišiel po dlhšej a ťažkej chorobe doma, pri svojich najbližších.

Vážený pán profesor, chceme sa Vám aj v mene Vašich bývalých spolupracovníkov, kolegov, priateľov, žiakov a nasledovníkov, ktorým ste odovzdávali kus seba, poďakovať a vysloviť presvedčenie, že ostanete natrvalo v našich spomienkach a srdciach.

Čeť Vašej pamiatke

*doc. MUDr. Jozef Mardiak, CSc.
prof. MUDr. Michal Mego, DrSc.
prof. MUDr. Dalibor Ondruš, DrSc.*